

Draag de weg van God in je hart

Overweging 6 oktober 2013 – Diana Vernooij

*“... Zo stel ik me de rechtvaardige voor.
Iemand die de confrontatie aangaat, die wil weten hoe het zit,
die voor inzicht en gerechtigheid gaat en
die ook boven het gevecht kan uitstijgen ...”*

Lector: Natalie Hakhoff

Eerste lezing: uit psalm 37
Tweede lezing: van Chökyi Lodrö
Derde lezing: Lucas 17: 1-10

Welkom en inleiding

Goedemorgen lieve mensen, hartelijk welkom hier in de Duif, waar we samen een viering gaan houden van schrift en tafel zoals we dat in de Duiftraditie doen met elkaar. Welkom als je nieuw bent, welkom als je af en toe komt, welkom als je hier niet meer bent weg te slaan.

Het oecumenisch leesrooster had voor vandaag Psalm 37 en Lucas 17 in petto, voorwaar een ware uitdaging voor het maken van een overweging. Psalm 37 praat over goede en slechte mensen en soms wordt gezegd dat je met deze psalm als modern mens weinig meer mee kunt, al dat gedoe over die goddelozen. En het verhaal van Lucas is wel een erg feodaal verhaal over een heer die zijn knecht afbeult en die vindt dat hij hem daarvoor niet hoeft te bedanken.

In de voorbereiding zei iemand: wat nou slechte mensen en goede mensen, dat is zo'n simpel onderscheid, de werkelijkheid is veel complexer, goed en slecht zit in iedereen. Dat is ook zo en het staat ook erg zwart-wit in de psalm. Maar toch houd ik van deze verhalen, zelfs al dragen ze de sfeer van een tijd die we niet meer kennen.

Het mooie van bijbelteksten vind ik dat, als je de culturele laag eraf schraapt, dat feodale of patriarchale, er altijd een kern tevoorschijn komt die naar bevrijding wijst. En de kunst is dat onder woorden te brengen, naar het hier en nu van ons dagelijks leven.

Deze keer is het ook een klus omdat het over inzicht gaat, over wijsheid en gerechtigheid, over het wezen van geloof, thema's die wat ver van ons bed lijken. Maar ik denk dat we allemaal voorbeelden uit ons eigen leven kunnen halen om te snappen hoe die mechanismen van inzicht en gerechtigheid werken, hoe wij zelf dat pad van bevrijding kunnen lopen. Ik kan niet anders dan er een voorbeeld van mijn eigen leven bij te halen, van de afgelopen weken op mijn werk, waar de bezuinigingen toeslaan en ik dat als manager moet doorvoeren. Het is een klus waar, als je niet oppast, kwaad en goed snel in elkaar overlopen.

De derde tekst is van boeddhistische oorsprong, ik betrek hem erbij, al was het alleen maar voor de mooie uitdrukking “verwezenlijken van het inzicht”, waar het om gaat.

Natalie gaat mij samen voor, Eveline zit achter de piano omdat Irina rustig aan moet doen, het koor staat weer paraat onder leiding van Henk en wij wensen ons allen een heel mooie viering.

Overweging

Afgelopen weken voerde ik een aantal slecht nieuwsgesprekken op mijn werk. Als manager moest ik vanwege bezuini-ingen een aantal mensen ontslaan en we hebben gesprekken over de afronding van hun werk. De echtgenoot van een van hen komt mee. Van het begin tot het eind van al onze gesprekken is hij boos en verwijtend en vol achterdocht en cynisch. Het was duidelijk dat hij zich aan alles wat ik zei ergerde en mij als een slecht mens beschouwde, zo'n ongevoelige manager die geld verdient aan het ontslaan van anderen.

Wie het goede doet

Ergernis kan een mens knap in de greep houden. Jaloezie op wie het zo oneerlijke voor de wind gaat, ergernis aan mensen die slechte dingen doen en daar profijt van lijken te hebben. Het is sterk en lijkt ook een soort van kracht te geven – maar je schiet er zo weinig mee op.

Concentreer je op het goede, zegt psalm 37, we weten immers wat goed is en wat slecht en dat is voldoende. Wie het goede doet, wordt niet verlaten. “Ooit was ik jong, nu ben ik oud en nooit zag ik dat een rechtvaardige werd verlaten” is een zin van grote weemoed en tegelijk van grote wijsheid. Dit is de stem van iemand die veel heeft gezien, het kwade en het goede, die zich heeft geërgerd en die inzicht heeft gekregen. Hij zag dat het de wijsheid is die je helpt om je ongeduld en ergernis te overwinnen. In je jeugd wil je nog wel eens ongeduldig en geërgerd zijn over het geluk of gemak van een onrechtvaardige. Je verlangt naar het geluk dat slechte mensen ten deel valt.

Maar als je ouder bent zie je dat anders, dan ken je een ander soort geluk dan het geluk van slechte mensen. Hun geld en goed, hun macht zal verdorren als gras. Want er is iets dat niet verdort als gras, iets dat als het morgenlicht zal dagen, als de middagzon zal stralen. De ongerechten, degenen met een slecht geweten, zij kennen iets niet wat de gerechte wél kent. De psalm noemt het: “Zij kennen het land niet”, ze reizen rond in dit leven zonder doel, zonder plek waar ze kunnen aarden en wonen. Wat ze verwerven is kwetsbaar als het jonge groen, het verdort als gras. Alleen de rechtvaardige leeft eeuwig in het land, want, en hier draait het om: hij leeft met wijsheid. Hij draagt God in zijn hart. Hij heeft geen rijkdom en macht nodig. Wie de weg van God in zijn hart draagt: zijn voeten struikelen niet, zijn mond spreekt wijsheid en gerechtigheid.

Terug naar mijn ervaringen deze weken. Toen ik door de echtgenoot van mijn medewerkster zo werd beschuldigd, zat ik ook over de rand van de ergernis. Ik toonde het niet, of althans ik deed mijn best – en gelukkig had ik daar genoeg discipline voor. Maar het duurde even voordat mijn ergernis voor zijn agressie kon wegsmelten.

De tekst van Lodrö geeft een invalshoek om te kijken naar wat die ergernis doet wegsmelten. Hier staat dat het 't ware inzicht is, dat ergernis doet wegsmelten. Er is een pad van bevrijding, een pad van altijd groeiende vreugde. Dat pad ontdek je als je het ware inzicht verwezenlijkt. Niet zo maar een of andere analyse of gedachte of mening, nee een waar inzicht – waarvan je weet: dit klopt, zo zit het in elkaar.

Onvermogen

Toen ik de woede kon zien van de man die voor mij zat, zijn onvermogen, zijn pijn en angst, toen verdween mijn ergernis. Ik voelde mee wat voor ramp het was dat hun gezin trof. En daardoor was ik vrij, vrij om de grenzen te stellen van het gesprek (er zijn ten slotte wel grenzen aan de woede die iemand mag uiten) en tegelijk kon ik begrip tonen voor hun situatie en meedenken. Ik hoefde het niet meer persoonlijk te nemen.

Inzicht geeft vrijheid dus. Als je probeert inzicht te krijgen in de motieven en achtergronden van hoe mensen handelen en zich gedragen, kun je dus iets doen wat zonder inzicht echt niet gaat. Met inzicht

hoef je niet beledigd en gepikeerd te zijn of je eigen situatie uit te leggen. Je bent vrij om in elke situatie er iets goeds van te maken.

Lodro zegt letterlijk: “Streef naar het ware inzicht, en wanneer je dit inzicht kunt verwezenlijken in al je denken, spreken en handelen, ontdek je het pad naar bevrijding.” Ik vind dat een mooie uitdrukking: verwezenlijken van inzicht. Dat gaat veel verder dan het “verwerven” van inzicht. Met verwerven maak je je iets eigen. Als je inzicht verwerft zie je iets in, je snapt hoe het komt dat mensen zo handelen. Verwezenlijken gaat verder, je denken en spreken en handelen laten zien dat je inzicht hebt verworven. Het geeft het inzicht een bestaan buiten jou. Je verwezenlijkt inzicht als je het in praktijk brengt. Je handelen kan spreken van je inzicht, je kunt wijs handelen. Dan kan een ander niet zozeer horen, maar vooral ook voelen en beleven wat jouw inzicht is. En jij, jij kunt iets geven.

Mosterdzaadje

“Geef ons meer geloof”, zeggen de apostelen, ze willen meer geloof, meer inzicht. Ze denken dat hun geloof niet sterk genoeg is om iets te kunnen betekenen in de wereld. Maar Jezus zegt dat het geloof en inzicht dat ze hebben meer dan genoeg is. Zelfs met het geloof van een mosterdzaadje kunnen ze al wonderen verrichten. Hij schetst een mooi beeld van een zoete moerbeiboom die gehoorzaamt en zichzelf in de zoute zee plant – dat zou je zelfs kunnen bewerkstelligen met maar een tikje geloof. Uit de zoute zee kan een zoete vrucht voortkomen. Je hebt niet veel inzicht nodig, ieder beetje is genoeg. En Jezus gaat in de tekst nog verder. Hij komt met het voor ons wat vreemde en feodale voorbeeld van een heer die zijn knecht niet hoeft te bedanken voor het werk dat hij hoort te doen. Ik begrijp deze gelijkennis van Jezus zo: De leerlingen hoeven niet beloond te worden met meer geloof, voor wat ze doen. Ze moeten gewoon hun werk doen – niet zeuren, aan de slag, ze zijn al beloond! Doe wat je moet doen, dat beetje inzicht dat je hebt is meer dan genoeg om het goede te doen. Aarzel niet langer, wacht niet op betere tijden, handel!

De rode draad door deze drie totaal verschillende verhalen is het besef dat ieder beetje inzicht, ieder beetje geloof, voldoende is om elke dag, stap voor stap, te doen wat we op ons pad vinden om te doen. Onze voeten struikelen niet als we deze wet, deze weg van God in ons hart dragen. En die wet is: streef naar inzicht en ieder beetje is voldoende.

Het lijkt misschien lastig om met onze beperkte vermogens en kwaliteiten wonderen te verrichten. We zouden, net als de leerlingen, graag eerst een sterke overtuiging hebben, geen twijfels meer, een rots om op te bouwen, zekerheid, voordat we ons vrij voelen om het leven te leiden dat we leiden.

Maar geloven is juist beseffen dat het leven geen trap is naar steeds meer zekerheid en identiteit. Zo ben je gezond en zo ben je ziek. Zo heb je werk en zo ben je het kwijt. Zo ben je een manager die iemand ontslaat en zo word je zelf ontslagen. Er is niet iets waar je blijvend recht op hebt, niets wat voorgoed verworven is en waar je zeker van kunt zijn, geen leed waar je boven staat.

Eigen ergernis

Alles verandert voortdurend, alles ontwikkelt zich, ontstaat, vergaat. Dat is angstwekkend maar ook geruststellend. Want als je uit dat besef durft te leven, dan kun je het onmogelijke bewerkstelligen: te leven in vrede te midden van alle tumult en kwaad. Te leven met het besef dat jouw geloof, jouw verlangen naar inzicht je zoet uit zout kunt halen.

Soms kom je er achter dat het je eigen ergernis is, die maakt dat je de ander als een slecht mens ziet. Ik weet niet of die echtgenoot van mijn medewerkster ooit anders tegen mij aan zal kijken, ik weet niet hoe lang hij in de boosheid en het verwijt blijft staan en ik in zijn ogen een slecht mens ben. Ik begrijp het omdat hun leven op de kop is gezet en ik degene ben die het slechte nieuws brengt.

Mooi is het verhaal van een van de andere medewerkers die ik moest ontslaan. Ze kwam naar mij toe nadat de eerste schok voorbij was. Ze ging in gesprek. Ze vroeg me waarom zij het was, ze wilde weten hoe dat zat met alles wat ik eerder had gezegd over haar, en ze wilde óók een referentiebrieven van me. Zo stel ik me de rechtvaardige voor, waar Psalm 37 het over heeft. Iemand die de confrontatie aangaat, die

wil weten hoe het zit, die voor inzicht en gerechtigheid gaat en die ook boven het gevecht kan uitstijgen op de toekomst gericht.
Dat vind ik knap en ik neem er een voorbeeld aan.

Amen.

Nodiging

Laten wij brood en wijn voor elkaar zijn,
laten wij ons geloof verwezenlijken en
wat wij aan inzicht hebben verworven tonen in ons spreken en handelen.
Laten wij tot teken daartoe brood en wijn delen, mét elkaar en vóór elkaar.
We nodigen iedereen om te delen, het maakt niet uit wie of wat je bent,
het maakt niet uit hoe groot je geloof is –
draag de weg van God in je hart en kom.

Wijsheid en inzicht

Voorbeden

Laat ons bidden voor onszelf,
en iedereen die zoekt naar inzicht in het leven.
Dat wij zachtheid en kracht in ons leven ontdekken
en het lef hebben om de weg naar de vrede te gaan.

Laat ons hart zijn bij de mensen die ons na staan,
en laat ons net zo veel liefde voelen voor wie we niet kennen.
Moge ons hart overlopen van mededogen en warmte.

Laat ons bidden voor mensen die ziek zijn of wanhopig,
mensen die angst hebben of in tergende onzekerheid leven,

Laat ons bidden voor alle mensen die lijden aan het leven,
dat zij de troost van onze Levende God
midden in de chaos van hun leven zullen ervaren.

Amen.

Zegenbede

Moge de Krachtige en Tedere dicht bij ons zijn de komende dagen
en alle dagen in ons verdere leven.

Moge zij onze ogen, onze oren en ons hart openen
opdat onze ogen zien, onze oren horen,
en ons hart antwoord kan geven,
onverschrokken en met het geloof als een mosterdzaadje.

Moge ons diepste wezen, God in ons leven,
ons kracht en tederheid schenken en vrede,

Amen.

